

Kredo

Azərbaycan milli kitabxanası

Müstəqil ictimaiyyəti, publisistik qəzet №47-48 (1225-1226) 10 avqust 2024-cü il Qiyməti 1 manat

Qəzet 1999cu ilin oktyabrından çıxır

HÜSEYN KÜRDOĞLU - 90 ŞİRİNDİL ALIŞANLI - 70

Nizami Məmmədov Tağısoy
professor

Çağdaş poeziyamızın istedadlı nümayəndələrindən olan Əli Rza Xələflinin yaradıcılığı mövzu və janr baxımından olduqca çoxşaxəlidir. O, poeziyanın əksər janr və formalarında bir-birindən dəyərli əsərlər yaratmışdır. Ərzuda da qələmini sınyayan Əli Rza Xələfli görünür ki, Dirili Qurbani kimi söz nəhəngimizi yetirən bir ədəbi məkanda formalaşdığından daha çox heca vəznində yazmağa üstünlük verir.

Bir faktı burada qeyd etməsəm insafsızlıq olar; deyərdim ki, müasir ədəbiyyatımızda Əli Rza Xələfli qədər məhsuldar və mövzu baxımından geniş müstəvini əhatə edən dəyərli əsərlər yaradan yazarları barmaqla saymaq olar.

Əli Rza Xələfli yaradıcılığında lap ilkin dövrlərdən tariximizə, milli-mənəvi dəyərlərimizə xüsusi sevgi və rəğbətə şahidi olmuşuq. O, Azərbaycan tarixinin və ədəbiyyatının tanınmış simalarına həmişə xüsusi bir diqqət və qədrşünaslıqla yanaşmışdır. İstər poeziyada, istərsə də nəsrə onun mövzu seçimi və sözü qaldırdığı ucalıq onun sənətinin əsas özəlliklərindəndir. Bu sırada bir çox şair və yazıçılarımız haqqında bir-birindən dəyərli əsərlər qələmə alan ədib 2018-ci ildə unudulmaz şairimiz Hüseyn Kürdoğluya həsr etdiyi "Bir ayrılıq odu var" poema-essesi (müəllif bu əsərin janrının poema-epos adlandırır) elmi-ədəbi cəmiyyət tərəfindən xüsusi rəğbətlə qarşılandı. Xüsusilə, Hüseyn Kürdoğlunun şairimizdə dördlük formasının böyük ustası olmasına rəğmən Əli Rza Xələflinin poemasının da dördlüklə yazılması sələfə böyük hörmətdən doğan xələf ehtiramıdır.

Dördlük sarayımı qurub tikəndən,
Ustadla həmdəməm yaxından, gəndən.

Ruhumda Kürdoğlu çınarı bitib,
Şairi ilk dəfə gördüyüm gündən.

Ruhların yaxınlığı sözün doğmalaşmasında ən möhkəm mənəvi körpüdür.

BÖYÜK QƏDİRŞÜNASLIQ VƏ SƏNƏT ÖRNƏYİ

Hüseyn Kürdoğlunun boy verdiyi Laçın dağları tarixən yazda, yayda Cəbrayıl ellərinin doğma yaylaq yerləri, güzərgahı olub. Qoca Həkəri təkə bu ellərə qucaq açmayıb, həm də təbiəti, suyu ilə birgə onların poeziya ruhunu qidalandırır. Bölgənin Dirili Qurbani ilə Sarı Aşığın yaratdığı və miras qoyduğu ölməz söz qardaşlığı Hüseyn Kürdoğlu şeiri ilə Əlirza Xələfli sözünün doğmalaşmasında da öz təsirini göstərib.

*Ayrılıq od qaladı, ruhumu ütüüb keçdi,
Aldı məni hədəfə, qərəzə tutub keçdi.
Yaman vəfasız çıxdı, küsüb getdi gəncliyim,
Gördü qocalıq gəldi, cavanlıq ötüüb keçdi.*

*Həkəridən, Arazdan, Qara göldən soruşdum,
Ağrıların lələsi Şirindildən soruşdum.*

Xəyalımda yeridim, dağları gəzdim gəldim,

Dedim, ustad, mən səni yurdsuz eldən soruşdum

Şairin poema-essedən bir hissə kimi təqdim etdiyi "Qardaşımdan qalan dünya" poema etüdü "Bir ayrılıq odu var"ın ruhundan doğulub. Poema ədəbiyyatımızda və elmimizdə silinməz izləri olan iki qardaş – Hüseyn Kürdoğlu və Şirindil Alişanlının xatirəsinə bir yurddaş sevgisinin bədii sözlə ifadəsidir.

Bir neçə ay öncə böyük ədəbiyyatşünas alim, professor Şirindil Alişanlının vaxtsız ölümü təkə doğmalarının deyil, onun dostlarının və qələm yoldaşlarının da qəlbində böyük yaralar açdı. Bu ovqatı yaşayan şair o ağrıları yüksək poetik bir dillə oxucuya çatdırır.

*İsti idi hər kəsə sözümdə, həyanında,
Yaxımmına, yadıma, dostuna həyanında,
Görməsə axtarardı: "Hardasan, ay Şirindil?"
Deyərdim ki, burdayam, elə sənin yanında.*

*Bulaq idi duruluq damarında, qanında,
Bir böyüklük var idi varlığında, canında,
Gözlərində dünyanın dərdini daşıyardı,
Dil açıb danışardı sözü həvacanında.*

Qeyd etdiyimiz kimi, poema dördlük formasında qələmə alınmışdır. Dördlük klassik poeziyamızın şairdən xüsusi istedad tələb edən bir formasıdır. Etiraf edək ki, son yüzilliklərdə bu formada dördlük yazan şairlərimiz olsa da, onlardan heç biri dördlüklə böyük ədəbi əsərlər qələmə almamışdır. Ədəbiyyat tariximizdən o da məlumdur ki, XIII əsr klassik poeziyamızın yetirdiyi Qul Əli "Qisseyi-Yusif" poemasını dördlük formasında qələmə almışdır. XX yüzillikdə isə dördlük forması Hüseyn Kürdoğlunun qələmində yeni həyat qazanmışdır. Nə xoş ki, Əli Rza Xələfli son illərdə bu formada bir-birindən uğurlu əsərlər yaradır. Poemada Hüseyn Kürdoğlu, Şirindil Alişanlının xoşbəxt günləri, ata ocağının qonaq qaralı anları adamda kövrək xatirələr oyadır.

*Əmanət bildim sözü, söz göyündə çaxanda,
Canını közə tutub söz oduna yaxanda,
Qartallar salam deyər, dağlar təzim eyləyər,
Əhmədlidə bir evin eyvanından baxanda.*

*Qərib eldən hər gələn hekayət, həkət olar,
Qonaq döyən qapının ünvanı şöhrət olar.
Axın-axın dostların gəlişi bir tük salmaz,
Hər qonağın ayağı xeyir, bərəkət olar.*

*Kürdoğlu dördlükləri hallanır budaq-budaq,
Şirindilin şərhləri allanır budaq-budaq,
Borevlər qonaq gəlib, güllər, eyvan sevinir,
Qızıl-qırmızı giləs ballanır budaq-budaq.*

Xatirələr nə qədər kövrək olsa da indi bir təsəlli yerimiz də var. Axı Hüseyn Kürdoğlunun da, Şirindil Alişanlının da doğma Laçını, Əhmədli kənd, müqəddəs ata ocağı azaddır. Bu azadlıq qardaşların o dağlarda dolanan ruhlarına bir dinclik,

aramlıq da gətirir. Və bizim boynumuza düşən də bu olur ki, ədəbiyyatımızın ölməz simalarından olan hər iki qardaşa Allahdan rəhmət, ədəbiyyatımıza göstərdiyi böyük xidmətlərə görə Əli Rza Xələfliyə möhkəm can sağlığı və yeni yaradıcılıq uğurları arzulayaq.